

RR Regeringsrätten

RÄTTSFALL

Deklaration i rätt tid?

Besvär av Oskarström Sulphite Mills Aktiebolag angående inkomsttaxering år 1949. — Bolagets allmänna självdeklaration, som var daterad den 29/3 1949, inkom enligt datumstämpel till länsstyrelsen den 1/4 s. å. Sedan bolaget hos KR anfört besvär över av TN och PN gjorda avvikelser från deklarationen, förklarade KR besvären icke kunna upptagas till prövning såsom inkomna efter den 31 mars 1949. Hos RR åberopade bolaget ett av postkontoret i Oskarström den 29 mars 1949 utfärdat inlämningsbevis, enligt vilket då ingivits ett brev till S. (TO). Från postkontoret i Halmstad inhämtades, att försändelsen ankommit dit den 30/3 1949 med postkupé med ordinarie ankomsttid kl. 10,23 och därefter enligt bifogad avskrift av avin aviserats samma dag på f. m. Avin torde sedan omedelbart ha uppsorterats i fack till Länsstyrelsen (där TO tjänstgjorde). Posten till länsstyrelsen avhämtades å postkontoret två gånger per vardag kl. 9 samt omkring kl. 10,30. Vid "besvärstids utgång" brukade posten därjämte avhämtas ytterligare en gång på e. m. RR återförvisade målet till KR, enär numera finge anses utrett, att avi om postförsändelse innehållande bolagets självdeklaration inkommit till vederbörande myndighet senast den 31 mars 1949, samt deklaration förtymlämligt 2 § lagen den 21/6 1946 om

rätt att i mål och ärenden som tillhöra stats- eller kommunalmyndighets handläggning insända handlingar med posten m. m. skulle anses ingiven senast nämnda dag. Bolaget hade följaktligen icke förlorat sin besvärsrätt. (RR:s utslag den 12/6 1952.)

Periodiskt understöd till make

A. Besvär av TI angående f. d. justitierådet G:s inkomsttaxering år 1949. — G., som yrkat avdrag för periodiskt understöd till sin hustru, med vilken han icke sammanlevde, förvägrades av TN detta avdrag. G. upplyste, att han och hustrun haft skilda hushåll sedan 1939, då makarna på grund av fortgående söndring i äktenskapet beslutat avbryta sammanlevnaden. Medling hade ägt rum men någon rättslig hemskillnad hade icke kommit till stånd. Skälet härtill hade väsentligen varit att ingen av makarna ämnade ingå nytt äktenskap. Egendomsförhållandena hade ordnats så att, sedan bohaget och personliga tillhörigheter fördelats mellan makarna, förvaltnings- och dispositionsrätten till övriga tillgångar tilldelats G. med skyldighet att till hustrun utge visst underhåll. — PN, som antecknade, att av föreliggande rättsfall framginge att RR icke i något fall medgivit avdrag för periodiskt understöd till make, där ej rättslig separation i någon form förevarit, antingen under beskattnings-

året eller efter dess utgång, medgav icke heller avdraget. — Hos KR åberopade G., att, såsom sambeskattnings-sakkunniga (SOU 1949:47 s. 187 ff) framhållit, avfattningen av gällande bestämmelser i ämnet (52 § kommunalskattelagen) närmast tydde på att rent faktiska förhållanden — gemensamt hushåll eller icke — borde vara avgörande för frågan, huruvida sambeskattning skulle ske. Särskilt beträffande avdrag i anledning av underhållsskyldighet hade dock RR tillämpat bestämmelserna restriktivt. De sakkunniga ansågo å sin sida, att de faktiska förhållandena rätteligen borde tillerkännas större betydelse än som skett i rättspraxis. KR biföll G:s talan, enär G. med hänsyn till de omständigheter, under vilka han under beskattningsåret utgivit underhållsbidrag till sin hustru, finge anses berättigad till avdrag för bidraget såsom för periodiskt undersöd. RR: ej ändring. (RR:s utslag den 10/6 1952.) Enligt utslag samma dag på besvär av fru G. och TI, var för sig, lämnade RR utan ändring KR:s utslag, varigenom fru G. ansett skattskyldig för mottagna understödet.

B. Besvär av TI angående fru J:s inkomsttaxering åren 1949 och 1950. — Hos PN yrkade TI, att fru J. måtte vid 1949 års taxering beskattas för periodiskt understöd å 11.057 kr, som hon under år 1948 uppburit från sin man. Fru J. bestred, att hon fått periodiskt understöd under sådana förhållanden att skattskyldighet uppkommit för henne. Mannen, med vilken hon varit gift sedan år 1924, hade under hösten 1947 lämnat det gemensamma hemmet och hade sedan dess icke återvänt. I slutet av april eller början av maj 1948 hade mannen vänt sig till advokat för förhandlingar om en eventuell skilsmässa. Fru J. hade ingalunda uppfattat det som en självklar sak, att mannens avflyttning från hemmet skulle automatiskt medföra skilsmässa. Efter långdragna förhandling-

ar kom emellertid ett avtal till stånd i början av november 1949, varigenom makarna överenskommo att söka hemskillnad och äktenskapsskillnad och varigenom mannen utfäste sig att retroaktivt från den 1 oktober 1949 betala ett månatligt underhållsbidrag till fru J. om 1.000 kr. Dom å hemskillnad meddelades där- efter den 7 december 1949. Fru J. hävdade, att den omständigheten att mannen betalat hyra för makarnas bostad under hela 1948 och lön till hembiträde, så länge sådant var anställt, icke kunde konstituera skattskyldighet för henne. Icke heller gäve gällande rättspraxis stöd för uppfattningen, att de hushållspengar hon fått från mannen skulle vara avdragsgilla för honom och beskattningsbara för henne. För avdragsrätt fordrades, att talan om hemskillnad anhängiggjorts eller i varje fall att bindande överenskommelse om åtgärder för äktenskapets upplösning träffats. Med hänsyn härtill ansåg sig fru J. icke skattskyldig för beloppet 11.057 kr, som avsett hyra, hembiträdeslön och hushållspengar. — PN biföll emellertid TI:s yrkande. — KR undanröjde taxeringarna. — RR lämnade TI:s besvär utan bifall med följande motivering: Väl är i målet upplýst, att makarna levit åtskilda under beskattningsåret, men enär av handlingarna icke framgår, att sammanlevnaden stadigvarande hävts förrän sedermera, samt vid sådant förhållande och med hänsyn till övriga omständigheter i målet måste antagas, att ifrågavarande såsom underhållsbidrag betecknade belopp väsentligen avsett utgifter, som oaktat särlevnaden varit gemensamma levnadskostnader för makarna, lämnar Kungl. Maj:t besvären utan bifall. (RR:s utslag den 10/6 1952.) Vid 1950 års taxering taxerades fru J. av TN för 10.806 kr. avseende periodiskt understöd från mannen. Fru J. yrkade hos PN, att endast 3.000 kr, avseende underhåll för de tre sista månaderna 1949, måtte beskattas.

Först genom avtalet träffades mellan makarna en bindande överenskommelse om äktenskapets upplösning och först härigenom fixerades beloppet av det underhållsbidrag, som mannen hade att betala till hustrun. PN avslog yrkandet. KR biföll där- emot och nedsatte taxeringarna till 3.000 kr. RR: ej ändring. (RR:s utslag den 10/6 1952.)

C. Besvär av TI angående fru F:s inkomsttaxering år 1949. — Fru F. och hennes man hade levat åtskilda sedan den 1 oktober 1946, då mannen övergivit hustrun. Den 7 januari 1948 dömdes till hemskillnad mellan makarna. Därvid förpliktades mannen att till hustrun utge underhållsbidrag dels retroaktivt från och med den 1 oktober 1946 och dels fortsättningsvis under hemskillnadstiden. I enlighet därmed uppbar fru F. under beskattningsåret underhållsbidrag för tiden oktober 1946—december 1947 med 3.750 kr och för tiden januari—juni 1948 3.000 kr. Därefter återupptogs sammanlevnaden. TN beskattade fru F. för vad hon uppburit från mannen, 6.750 kr. Hos PN bestred fru F. skattskyldighet för det belopp om 3.750 kr som hon fått för tiden före hemskillnadsdomen. PN: ej ändring. KR nedsatte med 3.750 kr. RR: ej ändring. (RR:s utslag den 10/6 1952.)

D. *Samtaxering eller ej: tillämpning av 128 § 1. mom. taxeringsförordningen*

Besvär av kamreraren E. angående inkomsttaxering år 1949. — E. och hans hustru erhöilo den 3 maj 1949 äktenskapsskillnad utan föregående hemskillnad. E. hade i sin år 1949 avlämnade deklaration angivit, att han var gift och hade två barn. Avdrag för periodiskt understöd hade icke yrkats. Hustrun hade i sin deklaration uppgivit, att hon sedan över ett år icke sammanlevt med sin make. TN taxerade E. såsom gift skattskyldig, som ej levtt tillsammans med

maka, och tillerkände honom två halva ortsavdrag för barnen. Hustrun taxerades icke. E. underrättades om taxeringen först genom debetsedeln å slutlig skatt. Hos PN yrkade E. efter ordinarie besvärstid avdrag för periodiskt understöd till hustrun med 4.200 kr. E. anförde bl. a., att under 1948 icke funnits något avtal angående underhållets storlek, men han hade till familjen varje månad betalat 400 kr jämte hyra, telefon, gas, elektricitet m. m. Sedermera fastställdes underhållet till 350 kr för månad till hustrun förutom underhållet till barnen. Det totala underhållsbeloppet, som fastställdes att gälla från och med 1949, uppginge praktiskt taget till samma belopp per månad, som han betalt under 1948. Med anledning härav torde underhållet till hustrun även för 1948 kunna fastställas till 350 kr för månad eller 4.200 kr för hela år 1948. Hade E. erhållit underrättelse i vederbörlig ordning så hade han blivit uppmärksam på felen i deklarationen, nämligen att han ej angivit den hävda sammanlevnaden med hustrun och att han ej verkställt avdrag för för det underhåll han under 1948 lämnat henne. — Hustrun yrkade sambeskattnings: Hon ansåg sig ha varit gift under 1948, ehuru makarna av vissa omständigheter icke sammanbott under året. PN samtaxerade makarna. E. fullföljde sin talan hos KR. TI ansåg sig böra tillstyrka bifall härtill och att makarna således taxerades såsom av varandra oberoende skattskyldiga. E. syntes därvid böra tillgodoföras avdrag för periodiskt understöd med 4.200 kr och ortsavdrag för två halva barn. I konsekvens härmed hemställdes, att KR med stöd av 128 § taxeringsförordningen måtte beskatta hustrun för det periodiska understödet och tillerkänna henne ortsavdrag med samma belopp som mannen. KR: ej ändring. RR biföll E:s fullföljda talan och förklarade, att av handlingarna i målet framginge, att makarna E.

levt åtskilda under hela beskattningsåret och att E. samma år till hustrun utgivit penningbelopp, därav 4.200 kr finge anses såsom periodiskt understöd åt henne. Makarna borde förty vid taxeringarna anses såsom av varandra oberoende skattskyldiga och E. berättigad till avdrag med sistnämnda belopp. (För barnen "halvt" ortsavdrag.) Hustruns taxeringar undanröjdes, då vid denna prövning för hustrun fastställd taxerad inkomst beträffande såväl den statliga som kommunala inkomstskatten icke komme att medföra beskattningsbar inkomst. (RR:s utslag den 10/6 1952.)

Anm.: Bestämmelserna i 128 § 1 mom. taxeringsförfordningen anses icke tillämpliga, när det gäller frågan om beskattning hos mottagaren av periodiskt understöd, för vilket givaren av KR eller RR tillerkänts avdrag. Jämför RÅ 1942 ref. 43.

Ersättning för avstådda undantagsförmåner

Besvär av f. d. godsägaren C. angående inkomsttaxering år 1944. — Genom gåvobrev den 1/3 1940 överlät C. till Föreningen Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Stim u. p. a., fastigheten Helgerum 1¹⁶ i Västrums socken jämte vissa inventarier, möbler och husgeråd under villkor bland andra att föreningen skulle övertaga ansvaret för den i fastigheten intecknade gälden, 70.000 kr, samt att föreningen under C:s återstående livstid skulle tillhandahålla denne vissa naturaförmåner ävensom till honom månatligen utgiva angivet belopp i penningar. Enligt uppgift utgjorde fastighetens taxeringsvärde 65.000 kr. Enligt avtal samma dag mellan föreningen och C. skulle C. på närmare angivna villkor omhändervisa förvaltningen av Helgerums slottsområde. Denna C:s anställning upphörde med utgången av september 1941 men ägde C. ändock att enligt avtalet uppbära viss ersättning. I syfte att reglera samtliga mellanhavanden på grund av

nämnda gåvobrev och anställningsavtal träffades den 26/1 1945 mellan föreningen och C. en överenskommelse, innebärande — förutom att ingendera parten ägde mot den andra framställa några anspråk på grund av anställningsavtalet — bl. a., att C. avsåde sig de i gåvobrevet angivna förmånerna och att föreningen såsom gottgörelse härför skulle till C. utbetala dels en engångsersättning med 13.000 kr att erläggas före utgången av januari 1945, dels ock 500 kr i månaden fr. o. m. den 1/2 1945 att utgå månadsvis i förskott så länge C. levde. — I sin deklaration upptog C. ingen inkomst på grund av förenämnda avtal. Vid förmögenhetsberäkningen angavs 24.000 kr utgöra kapitaliserat värde av livränta. PN upptog såsom skattepliktig inkomst bl. a. ett belopp av 18.500 kr, som C under beskattningsåret uppburet från föreningen i enlighet med ovannämnda överenskommelse (13.000 + 11 + 500). Det kapitaliserade värdet av ovannämnda livränta upptogs icke såsom förmögenhet. C. yrkade undanröjande. KR: ej ändring. RR: ej ändring, enär de C. i ovannämnda gåvobrev tillförsäkrade förmånerna måste betraktas såsom undantagsförmåner och förty varit att räkna till skattepliktig intäkt, samt vad i målet förekommit får anses giva vid handen, att det engångsbelopp å 13.000 kr, som enligt förberörda överenskommelse skulle utgå till C. utgjort ersättning för att C under förflutna år icke tillgodonjtit nyssnämnda förmåner och beloppet således utgjort för C. skattepliktig intäkt, och då C. ej heller eljest visat fog för sin i målet fullföljda talan. (RR:s utslag den 19/6 1952.)

Ersättning för goodwill eller skattepliktig utdelning?

Besvär av dödsboet efter direktören C. angående inkomsttaxering år 1948. — C. överlät år 1942 å ett nybildat aktiebolag en av honom bedrivna åkeri- och kolugnsrörelse. C.,

som var verkställande direktör i bolaget och som ägde aktiemajoriteten, försålde sedermera genom tre köpekontrakt, dagtecknade i april 1947, åkerirörelsen med fyra lastbilar för tillhoppa 52.000 kr, därav 20.000 kr angavs utgöra ersättning för rörelsens goodwill-värde och 32.000 kr ersättning för bilarna. I köpekontrakten stadgades vidare bl. a., att med köpen följde utan ersättning av vederbörande myndighet utfärdade trafikrättigheter — vilka innehades av C. — samt att köpen skulle återgå, därest överföring av rättigheterna icke tillätes. — I sina räkenskaper redovisade bolaget ersättningen för bilarna, 32.000 kr, under det att ersättningen för goodwill icke upptogs. — TN beskattade beloppet 20.000 kr hos C. såsom inkomst av tjänst. Vederbörande taxeringskonsulent anförde i anledning av C:s besvär, att då det vore bolaget som drivit rörelsen, borde ersättningen för goodwill ha upptagits i bolagets räkenskaper. Det förhållandet att C. personligen stått för trafikrättigheterna borde icke inverka härvidlag. Det av C. uppburna beloppet 20.000 kr torde därför böra betraktas som utdelning och detta även om den uppkommit genom för bolaget skattefri inkomst (jfr RÅ 1944 ref. 70). Dödsboet hävdade, att bolaget aldrig ägt trafikrättigheterna och kunde följaktligen aldrig sälja dem. Dödsboet hänvisade till bl. a. RÅ 1946 not 839—40. — PN beskattade beloppet 20.000 kr som inkomst av kapital för C. KR: ej ändring. RR nedsatte med 20.000 kr, enär de såsom ersättning för rörelsens goodwill-värde angivna beloppen, tillhoppa 20.000 kr, med hänsyn till vad i målet förekommit finge anses till huvudsaklig del hava utgjort gottgörelse till C. för det denne i samband med försäljningarna

avstått från av honom personligen innehavda rättigheter att bedriva yrkesmässig biltrafik, samt förty sakens fog för den klandrade beskattningsåtgärden. (RR:s utslag den 17/6 1952.)

Representationskostnader

Besvär av TI angående överläkaren R:s inkomsttaxering år 1946. — R. yrkade avdrag för representationskostnader med 1.000 kr. R. upplyste, att han i samband med sin tjänstgöring som överläkare vid den nya och sedan några år starkt frekventerade avdelningen för plastkirurgi vid S-lasarettet haft att vidkännas dryga utgifter, samhörande med talrika utländska läkares besök i studiesyfte. R. måste ta hand om dem och m. a. o. på detta synnerligen aktuella område representera svensk läkarvetenskap. Det syntes vara med billighet och rättvisa överensstämmande, att en läkarvetenskapsman i skattehänseende icke borde vara sämre ställd än en affärs- eller företagsledare. — TN och PN vägrade avdraget. — KR medgav avdraget med hänsyn till vad i målet blivit upplyst om R:s ställning inom den av honom bedrivna speciella läkarverksamheten. — RR biföll emellertid av TI anförda besvär, enär enligt vad i målet blivit upplyst ifrågavarande representation utövats gentemot utländska läkare och andra, vilka besökt den lasarettavdelning, där R. varit överläkare, för att studera den där bedrivna läkarverksamheten och med R. diskutera gemensamma fackfrågor, samt R:s utgifter för sådan representation icke kunna anses utgöra omkostnader för förvärvande och bibehållande av den deklarerade intäkten av tjänst och i följd härav vid taxering avdragsgilla. (RR:s utslag den 6/6 1952.)